

V OSNOVNIH ŠOLAH SMO POSKRBELI ZA MALICE UČENCEV, V SREDNJIH ŠOLAH PA JE POLOŽAJ ZELO RAZLIČEN, NAJPOGOSTEJE PA ODVIŠEN OD IZNAJDLJIVOSTI

»Mizica pogrni se« na srednješolski način

Že Grki so rekli, da s praznim želodcem ni moč študirati. Mi pa smo v preteklosti dodali še, da prazna vreča ne more stati. Bržkone tem trditvam ne gre oporekati, že zavoljo tega, ker je vsakdo vse to lahko poskusil na svoji koži. Pa vendar se še dogaja, da našo mlado šolajočo se generacijo iz dneva v dan pehamo, da tudi sama to občuti.

V naših srednjih šolah mladostnikom organizirano nudimo velike količine znanja, redke pa so šole, ki jim nudijo tudi organizirano in primerno prehrano v času šest ali več ur trajajočega pouka.

Da se ne bi razumeli napak, niso le šole krive za tako stanje. Marsikje so se znašli po svojih močeh in učencem nudijo osnovno malico, vendar podatki kažejo, da gre za mnogo bolj pereč problem, kot si dejansko to mislimo.

Začnimo od začetka!

Ekonomski srednja šola. Po besedah ravnatelja Hafnerja malica okoli 18 odstotkov učencev. Avtomat za tople napitke uporablja 20 odstotkov učencev. Malico šola kupuje v trgovini. »Pripravili smo že prostor za obedovanje učencev. Računali smo na hrano iz nove tovarne Kollinske. Zato smo podaljšali

glavni odmor na 20 in opoldanski na 45 minut. V lanskim anketi je polovica učencev izjavila, da želi malico v šoli. Tovarna še ni zgrajena, mi nimamo sredstev za lastno kuhinjo, zato se moramo pač znajti.«

In taka iznajdljivost ni le odlika srednje ekonomske šole. Na gimnaziji Ivana Cankarja v Šubičevi ulici imajo učenci malico v organizaciji in na pobudo tretjih letnikov. Ti prodajajo malico za vse ostale. Na šoli pravijo, da nimajo ne prostora ne gmotnih sredstev za lastno kuhinjo. Tudi na gimnaziji Vide Janežič na Poljanah nimajo lastne kuhinje in zaenkrat tudi organizirane malice ne. Doslej so sicer prodajali sendviče, letos pa sta se osnovna organizacija ZSMS in šolska skupnost učencev zavzeli za boljšo delitev malice. Ker boljšega načina od lanskega še niso našli,

tudi malice učenci ne dobe. Med glavnim odmorom posamezni učenci tekajo s šole v bližnje trgovine po malico. Lakota je pač lakota...

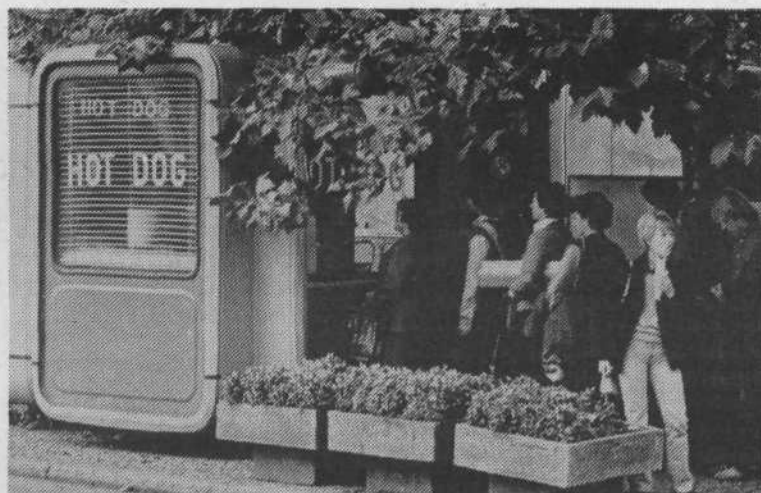
Na gimnaziji pedagoške smeri je bolje. V lastni kuhinji vsak dan pripravijo 430 malic, za učence in učenke, ki niso iz Ljubljane, a imajo pouk tudi v popoldanskih urah, so organizirali kosila. Le-ta dobijo vsak dan iz sosednje vzgojnovarstvene ustanove Ane Zihlerl. Na šoli je 780 učencev, torej se je za malico odločilo okoli 60 odstotkov srednješolcev.

Ravnatelj šole za oblikovanje, Cetin, nam je dejal, da ima pri njih vsak učenec malico v lastni režiji. »Imeli smo kuhinjo, pa jo je sanitarna inšpekcija zaprla. Že sama šola je v hudi stiski z učnimi prostori, tako da na kuhinjo sploh ne moremo pomisliti. Da o prepotrebem denarju še govorim ne!«

Ce bi se danes odločal za srednjo šolo, tedaj bi se zanesljivo vpisal v šolo za medicinske sestre. Ravnateljica Gradiškova pravi, da imajo 600 učenk na šoli. »Od tega jih je 260 v domu. Te imajo urejeno prehrano. V šoli imamo toplo malico, na katero je naročeno 350 učenk, ki sicer niso v domu. Imamo svojo kuhinjo, tako v šoli kot domu. Učenke, ki niso iz Ljubljane, pa lahko v domu tudi kosijo.«

Žal je to med srednjimi šolami v Centru redk primer!

V šolskem centru za vzgojo pisarniških kadrov je okoli 600 učenk in učencev. Malico

Največkrat »ekspres specialitete« – izhod v sili.

Foto: Dragan Arrigler

dobijo iz kuhinje šolskega gostinskega centra.

V šolskem centru za blagovni promet in gostinskem šolskem centru imajo skupaj v dveh izmenah 2000 učencev, na dan pa pride iz kuhinje 1000 malic. To pomeni, da je na malico naročen vsak drugi učenec. Izbira pa lahko med sendviči, hot-dogom ali pecivom. V šolskem zdravstvenem centru na Šaranovičevi se učenci mesečno naročajo na malice. Po grobi oceni malica (seveda organizirano) okoli 400 učencev, kar je prek 50 odstotkov vpisanih na to šolo.

Ko smo povprašali na vzgojiteljski šoli, učenke še niso imele organizirane malice. Zaradi organizacijskih težav so začeli z redno preskrbo malice 1. oktobra. Od skupno 691 učenk se jih je za malico iz šolske kuhinje odločilo kar 70

odstotkov.

Pregled kaže, da je med srednješolci in šolami veliko razlik. Medtem ko imajo neke idealno poskrbljeno za prehrano, morajo druge učenci v pičlo odmerjenem času stati v vrstah pred kioski, ki nudijo ekspres »specialitete« v obliki hot-doga, ali pa se gnetejo po trgovinah za sendvič, morda kruh in jogurt. V naglici, ko se potem vračajo v šolo, pa le malokdo pomisli na promet. Nekaj nesreč je v minulih letih že bilo. Kdo bo kriv, če bo prišlo še do kake?

Kultura prehranjevanja pri nas je še zelo majhna. Kaj moremo, če tudi šole ne morejo storiti (največkrat) ničesar, da bi se tudi tu kaj izboljšalo. Ostaja pa vprašanje, kdo je odgovoren za reševanje tega problema.

Samo ne recite mi, lepo prosim, da družba...! IZTOK LIPOVŠEK

PRVI KORAKI OSNOVNOŠOLCEV

Kaj je samoupravljanje?

»Samoupravljanje je zame to, da je človek pošten, marljiv in da spoštuje in ceni svoje in tuje delo. V šoli bi samoupravljanje uresničili tako, da bi pomagali drugim, ne bi vznemirjali tovarišic in bi jih bolj spoštovali. Samoupravljaj bi tudi tako, da bi se učil sam od sebe.«

»Samoupravljanje: sam upravljaš svoje delo in se sam odločaš kaj boš po poklicu.«

»Beseda samoupravljanje pomeni, da ne odločajo posamezni ljudje, ampak moč ljudskih množic. Samoupravljanje je zelo težko uresničiti.«

»Država, ki ima samoupravljanje, je lahko na to ponosna. Ta beseda mi pomeni veliko in močno si želim, da bi se v naši državi, republiki, mestu, občini in šoli še naprej uresničevalo. Vseč mi je, da lahko kot samoupravljajci o marsičem odločamo.«

»Mislim, da bi učenci en dan znali sami upravljati šolo, učitelji pa bi takrat počivali. Vsi si želimo takšen dan na naši šoli.«

»Ko bi imeli na šoli samoupravni dan, bi učenci učili, bili ravnatelj, pomočnik ravnatelja, tajnica... Tako kot učitelji bi bili med odmori v zbornici, da bi videli, kakšno delo opravljajo učitelji, kako se počutiš, ko vodiš šolo in skrbiš za mir med učenci.«

Tako so razmišljali o besedi samoupravljanje učenci šestih razredov OŠ Tone Čufar. Samoupravljanje je bila do prvih šolskih dni samo beseda, počasi pa spoznavajo njen pomen; ob učenju, v šolski samoupravi, in del te je skupnost učencev šole, šolska skupnost, kakor ji pravijo na kratko. Že prvošolčki takoj po vstopu v šolo izvolijo po dva delegata, tako kot tudi vsi ostali razredi, v odbor skupnosti učencev šole. Pod vodstvom mentorja rešujejo težave, ki jih imajo pri učenju in disciplini in skrbijo, da bi bila povezava med razrednimi skupnostmi čim večja. Mladi delegati se navajajo poročati v svojih razredih o delu in skle-

pih odbora šolske skupnosti, v odboru pa čim bolj prikazati delo razredne skupnosti in težave, ki jih tarejo, in tako razvijajo zavest povezanosti vseh učencev na šoli.

Njihova naloga je učenje, trd oreh pa disciplina, zato so si izbrali tekmovanje za obliko uresničevanja svojih dolžnosti. Tekmujejo, da bi si pridobili ob polletju ali ob tretji konferenci naziv najboljšega razreda na šoli. Učenci najboljšega razreda morajo biti čim boljši učenci. Ocenjujejo pa tudi njihovo vedenje med poukom in med odmori.

Najboljši razred je seveda treba nagraditi. Razmišljali so, da bi bil nagradjen z enodnevno izletom, pa se je iz-

kazalo, da to ni najboljša rešitev, ker ni uresničljiva za učence osmega razreda. Ob manjši denarni nagradi je nastal problem, kako porabiti denar za vse učence smotrno in pravično, in tako so prišli do nagrade, ki so se je učenci razveselili in jih obenem zelo zaposluje. Vsi razredi na šoli so namreč opremljeni z zvočniki. Ker učenci zelo radi pripravljajo svoje oddaje in jih opremljajo z glasbo, ki jim je všeč, so se dogovorili, da bo najboljši razred nagradjen tako, da lahko pripravi oddajo, ki jo bodo oddajali med odmorom po zvočnikih. In tako se sedaj učenci od prvega do četrtega razreda, in od petega do osmega učijo, in, kolikor se da, pridno vedejo, da bodo lahko za vse učence pripravili oddajo.

Življenje učencev do četrtega razreda se močno razlikuje od starejših, saj je razrednik z njimi vse učne ure. Dobro jih pozna in skupaj rešujejo težave, ki se pojavijo. V višjih razredih, kjer imajo kabinetni pouk, pa morajo biti že mnogo bolj samostojni, zato je tudi delo razredne skupnosti drugačno in je življenje v razredu mnogo bolj odvisno od tovarštva in medsebojne pomoči. Tako pride mnogo bolj do izraza tudi smoter dela razredne skupnosti, da bi razvijali kritičnost za probleme na šoli in v razredu ter navajali učence, da bi aktivno sodelovali pri njihovem reševanju.

Skrb za učenje, primerno vedenje med poukom in v odmorih, skrb za disciplino, skrb za snago in urejenost razredov in šolske okolice, skrb

za medsebojno pomoč pri učenju, skrb za medsebojno povezavo med razredi, spremljanje dela razrednih skupnosti, reševanje problemov, ki se pojavijo na šoli, skrb za povezavo vseh organizacij in interesnih dejavnosti na šoli – vse to so si učenci OŠ Toneta Čufarja zapisali v program dela skupnosti učencev šole, ki je delček njihove šolske samouprave. Kako pa zaživi program dela je odvisno od pedagoga in učencev samih. Da so delavni in aktivni se pozna, v svoje glasilo Mladi plamen pa so zapisali tudi pogovor z delegati šolske skupnosti v lanskem šolskem letu.

»Zadnje leto je delo šolske skupnosti še posebej vidno. Izvedli ste precej nalog, npr. ocenjevanje snage in discipline v razredu. Kakšni so vaši načrti za naprej?«

»Ja, teh je veliko veliko. Prvi je šolski radio. Hočemo biti tudi samoupravljajci, zato bi radi uvedli dan samoupravljanja, seveda z dovoljenjem učiteljskega zbora in tovariša ravnatelja. Radi bi tudi tesneje sodelovali z učiteljskim zborom, tovarišem ravnateljem, z mladinsko organizacijo, s krožki...«

Načrtov je torej veliko.

TONČKA ZORKO

Milijon lačnih otroških ust

Milijon lačnih otroških ust gleda na kos kruha v smetnjaku. Milijon lačnih otroških ust bi dalo vse za skorjico kruha, ki jo veter premeta v zraku – in tega milijona mogoče jutri ne bo več...

Milijon lačnih otroških ust upa v lepši, sončni jutri, ta milijon se predaja usodi. Mladost jim je vojna, dobrota in ljubezen sta jim tuja... Kdo jih bo rešil resnice, kdo jim bo dal toplino, ljubezen, hrano, kdo jim bo pokazal naravo brez divjine in ognja, kdo jih bo docela nasitil, kdo... A preminil ne bo le milijon, vsak dan bo umrlo več in več teh sestradanih otrok, katerih življenje je v naših rokah...

ŽENJA LEILER, 7. b (iz glasila »Mladi plamen« OŠ Toneta Čufarja)